

Cofnodion

Pwyllgor Archwilio

Dyddiad: Dydd Iau, 25 Gorffennaf 2024

Amser: 5.00 pm

Bresennol: G Chapman (Cadeirydd), D Reed (Dirprwy Gadeirydd) a Dr N Barry
Cynghorwyr G Horton, M Howells, J Jordan, D Fouweather, J Reynolds a B Perkins

Yn bresennol: R Cornwall (Cyfarwyddwr Strategol - Trawsnewid a Chorfforaethol), P Flint (Rheolwr Perfformiad a Rhaglen), S Powell (Rheolwr Trawsnewid a Chudd-wybodaeth), P McCarthy (Rheolwr Budd-daliadau), L Mahoney (Uwch Bartner Busnes Cyllid - Prif Gyfrifydd), A Jenkins (Arweinydd Tîm Llywodraethu) a T Strange (Swyddog Llywodraeth)

Ymddiheuriadau:

1 ymddiheuriadau dros Absenoldeb

1.1 Dim wedi'u derbyn.

2 Datganiadau o ddiddordeb

2.1 Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o fuddiant.

3 Cofnodion y Cyfarfod Blaenorol

3.1 Cytunwyd ar gofnodion y cyfarfod diwethaf yn amodol ar y canlynol: Roedd y cofnodion yn cyfeirio at argymhellion, ond dylent fod yn benderfyniadau.

3.2 Nododd y Cadeirydd gywiriad yn enw Swyddog Archwilio Cymru, a ddylai ddarllen Sara-Jane Byrne.

4 Archwiliad Cymhorthdal ??Budd-dal Tai

4.1 Rhoddodd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol amlinelliad byr ar yr adroddiad yn absenoldeb y Pennaeth Cyllid. Roedd y Rheolwr Budd-daliadau hefyd yn bresennol ar gyfer unrhyw gwestiynau technegol yr oedd y Pwyllgor yn dymuno eu codi.

4.2 Yn dilyn adroddiad Archwilio Cymru '*Diweddariad Ardystio Grantiau a Ffurflenni — Cyngor Dinas Casnewydd*' a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Mai 2024, gofynnodd y Pwyllgor am yr adroddiad hwn ac roedd yn nodi cyd-destun yr archwiliad cymhorthdal budd-dal tai, a'r camau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r materion a godwyd.

4.3 Roedd y materion a godwyd gan y Pwyllgor yn ymwneud â ffioedd archwilio uwch mewn cysylltiad â chais yr Adran Gwaith a Phensiynau (DWP) am fudd-daliadau tai. Amlygodd

yr adroddiad y gwahaniaeth rhwng ffioedd archwilio 20/21 a 21/22 Casnewydd yn erbyn cyfartaledd Cymru. Roedd Casnewydd yn uwch na chyfartaledd Cymru mewn perthynas â'r archwiliad 20/21 a chynyddodd y ffioedd y flwyddyn ganlynol i adlewyrchu hyn. Dangoswyd hyn yn y tabl ar dudalen 26.

- 4.4 Roedd y gwallau a nodwyd yn yr adroddiad, yn ymwneud â phenderfyniadau hawlio yn ystod cyfnod y pandemig. Rhan o hyn oedd hwyluso llety pobl ddigartref yn ystod y pandemig.
- 4.5 Roedd pwysau sylweddol hefyd ar y tîm mewn perthynas â nifer yr aelwydydd mewn llety dros dro.
- 4.6 Cafodd cyfres o newidiadau sylw yn yr adroddiad ac roedd gwelliannau eisoes yn digwydd yn dilyn yr archwiliad, oedd yn cynnwys ailstrwythuro a newidiadau i'r systemau.
- 4.7 Cyfeiriodd H Goddard, Archwilio Cymru at archwiliad 2022/23 a oedd bron â chael ei gwblhau a nododd y bu gwelliannau fel yr amlinellwyd yn yr adroddiad. Roedd rhai camgymeriadau o hyd, ond roedd hyn yn ddisgwyliedig. Y gobaith oedd y byddai diweddariad ar yr archwiliad diweddar yn cael ei ddarparu i'r Pwyllgor yn yr Hydref.

Sylwadau Aelodau'r Pwyllgor:

- 4.8 Dywedodd y Cadeirydd ei bod yn braf gweld Casnewydd ar y trywydd iawn, gyda chyfartaledd Cymru yn mynd i fyny a Chyfartaledd Casnewydd yn mynd i lawr.
- 4.9 Cyfeiriodd Mr Reed at y tabl ar dudalen 26, o'i gymharu â Chaerdydd ac Abertawe roedd yn edrych fel pe bai gan Gasnewydd lefelau llawer uwch o lety dros dro na'r cyfartaledd. Dywedodd y Rheolwr Budd-daliadau Tai fod hyn yn gywir, a bod y niferoedd hyn wedi cynyddu'n ddramatig yng Nghasnewydd. Ychwanegodd Mr Reed fod gan y tîm lwyth achos enfawr i'w gyflawni ac wrth ddelio â'r niferoedd ychwanegol o'i gymharu ag Awdurdodau Lleol eraill, roedd disgwyl mwy o wallau oherwydd y niferoedd dan sylw. Bydd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol yn cysylltu â'r Pennaeth Tai a Chymunedau i gael ffigurau ar dai dros dro i ddarparu cyd-destun i'r Pwyllgor.
- 4.10 Cyfeiriodd Dr Barry at baragraff 8 o fewn yr adroddiad, a gofynnodd faint o drafodion yr oedd hyn yn eu cynrychioli, a beth oedd canran y gwallau oedd yng nghyd-destun y ffigur hwn. Cadarnhaodd y Rheolwr Budd-daliadau y byddai'r ffigurau hyn yn cael eu darparu i'r Pwyllgor. Cytunodd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol fod hyn yn bwysig ac y byddai'n darparu canrannau i'r Pwyllgor. Amlygwyd hefyd fod gan wahanol eiddo maint gyfraddau Lwfans Tai Lleol gwahanol ynghlwm wrthynt, sy'n gwneud cyfrifiadau pob hawliad yn gymhleth iawn.
- 4.11 Soniodd Dr Barry hefyd, ym mharagraff 28, ei fod yn tynnu sylw at y nifer sylweddol o wallau a gafodd eu lleihau, a gofynnodd am eglurhad ar natur y gwallau hyn.
- 4.12 Yng ngoleuni'r ymholiadau a godwyd, gofynnodd y Cadeirydd i'r Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol a'r Rheolwr Budd-daliadau ddarparu'r ffigurau hyn ar gyfer y Pwyllgor.
- 4.13 Gwnaeth Mr Reed sylw ar y dull pragmatig a gymerwyd gan y staff yn ystod y pandemig a diolchodd i swyddogion, o dan yr amgylchiadau, mai dyma'r dull cywir i'w gymryd yn ystod y cyfnod hwnnw.
- 4.14 Dywedodd Mr Reed hefyd mai'r cyfeiriad teithio tuag at gyfraddau safonol yw'r ffordd gywir o weithredu a chanmolodd swyddogion ar sut roedden nhw'n delio â'r sefyllfa, yn enwedig wrth ddelio â phobl mewn sefyllfaoedd heriol.

Penderfyniad:

- 4.15 Bod Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi sylwadau'r adroddiad.

- 4.16 Hefyd, gwnaeth y Pwyllgor nifer o argymhellion ar gyfer darparu rhagor o wybodaeth:
- Darparu ffigurau ar gynnydd mewn angen tai dros dro a chymharu ag ardaloedd eraill yng Nghymru i ddarparu cyd-destun ar niferoedd.
 - Rhoi eglurder ar nifer y trafodiadau y cyfeirir atynt ym mharagraff 8 yr adroddiad, a chanran y gwallau yng nghyd-destun y ffigur hwn.
 - Rhoi eglurhad ar natur y gwallau a oedd wedi lleihau'n sylweddol fel y cyfeirir atynt ym mharagraff 28.

5 Datganiad Cyfrifon 2023/24

- 5.1 Ar ran y Pennaeth Cyllid, darparodd yr Uwch Bartner Busnes Cyllid (Prif Gyfrifydd) adroddiad naratif i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar y Datganiad Cyfrifon ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.
- 5.2 Er mai'r dyddiad cau statudol oedd 31 Mai o hyd, ysgrifennodd Llywodraeth Cymru at bob Awdurdod Lleol i nodi eu disgwyliad bod y cyfrifon wedi'u paratoi erbyn 30 Mehefin, ac roedd y Cyngor wedi bodloni'r dyddiad cau hwnnw. Cafodd Archwilio Cymru gopi o'r cyfrifon ar 1 Gorffennaf a dechreuwyd ar yr Archwiliad a fyddai'n parhau dros y misoedd canlynol. Roedd disgwyl i'r Pwyllgor gyflwyno set derfynol o gyfrifon i'w cymeradwyo erbyn diwedd mis Tachwedd, ar ôl i'r Archwiliad ddod i ben.
- 5.3 Nid oedd unrhyw safonau cyfrifeg newydd wedi'u mabwysiadu yng nghyfrifon 2023/24. Dewisodd y Cyngor beidio â mabwysiadu Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) 16 tan y dyddiad gorfodol, sef 1 Ebrill 2024. Hefyd, nid oedd llawer yn y ffordd o newidiadau cyfrifeg technegol i'w adlewyrchu yn y cyfrifon.
- 5.4 Derbyniwyd pob un o'r datganiadau aelodau, a diolch i'r Gwasanaethau Democraataidd wrth gefnogi hyn.
- 5.5 Roedd angen atgyfnerthu cyfrifon Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, fodd bynnag, ar 30 Mehefin, nid oedd eu cyfrifon drafft wedi'u derbyn. Felly, byddai cydgrynhoad yn cael ei wneud ar gyfer y set derfynol o gyfrifon.
- 5.6 Nid oedd y cyfrifon hyn yn cynnwys y datganiad llywodraethu blynyddol, cafodd hwn ei gynnwys fel eitem agenda ar wahân ar gyfer adolygiad a sylwadau'r Pwyllgor a byddai'n cael ei gynnwys yn y cyfrifon Terfynol.
- 5.7 Rhwng cyhoeddi'r cyfrifon drafft a'r cyfrifon terfynol, gofynnwyd i'r pwyllgor ddarparu cwestiynau neu sylwadau yr hoffent eu hadborth a'u trafod gyda'r Tîm Cyllid erbyn 31 Awst i'w cynnwys yn y Datganiad Cyfrifon terfynol.
- 5.8 Cynigiwyd hefyd i'r pwyllgor dderbyn sesiwn adolygu ar wahân ar y cyfrifon i drafod unrhyw adborth neu ymholiadau cyn Pwyllgor Medi a fyddai'n cael eu hymgorffori yn y set derfynol o gyfrifon.
- 5.9 Ychwanegodd y Cadeirydd ei bod yn bwysig i'r Pwyllgor roi adborth heno neu unrhyw sylwadau pellach i'w cyflwyno i'r adran Gyllid erbyn 31 Awst. Byddai sesiwn adolygu ym mis Medi yn hynod o ddefnyddiol i ddarparu adborth adeiladol pan fo angen.

Sylwadau Aelodau'r Pwyllgor:

- 5.10 Roedd gan Dr Barry restr o gwestiynau a fyddai'n cael eu cyflwyno drwy e-bost at yr adran Gyllid erbyn y dyddiad cau uchod.
- 5.11 Cyfeiriodd Mr Reed at gyfuno cyfrifon Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd ac os oedden nhw'n torri unrhyw reolau am fod yn hwyr. Dywedodd yr Uwch Bartner Busnes Cyllid (Prif Gyfrifydd) nad hon oedd y flwyddyn gyntaf i hyn ddigwydd ac o ran deddfwriaeth, cyn belled â'u bod yn gallu nodi'r rheswm na allent anfon y cyfrifon mewn pryd, derbyniwyd hyn. Byddai'r Partner Busnes Cyllid (Prif Gyfrifydd) yn gwirio ac yn cadarnhau hyn.
- 5.12 Yn ychwanegol at ymholiad Mr Reed uchod, gofynnodd y Cadeirydd a oedd y cyfrifon wedi'u cymeradwyo ar gyfer y flwyddyn flaenorol, gan y deallwyd eu bod hefyd yn rhagorol, a olygai fod dwy flynedd o gyfrifon yn weddill. Dywedodd H Goddard, Archwilio Cymru bod y rhain bron â chael eu cwblhau a chyn gynted ag y cawsant eu cau byddai'r Pwyllgor yn cael gwybod.

Penderfyniad:

- 5.13 Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi nodi cynnwys yr adroddiad ac y byddai unrhyw sylwadau neu gwestiynau yn cael eu hanfon at y Pennaeth Cyllid erbyn 31 Awst 2024.
- 5.14 Argymhellodd y Pwyllgor hefyd y dylid darparu sesiwn adolygu ar wahân ar y cyfrifon i'r Pwyllgor i drafod unrhyw adborth neu ymholiadau a fyddai'n cael eu hymgorffori yn y set derfynol o gyfrifon.
- 5.15 Gofynnodd y Pwyllgor am y wybodaeth ddiweddaraf am gydymffurfriad dyddiadau dychwelyd cyfrifon Bargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd.

6 Datganiad Llywodraethu Blynyddol

- 6.1 Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol yr adroddiad i'r Pwyllgor, gan amlinellu bod Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor gynnal adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys systemau rheoli mewnol. Rhaid dogfennu'r adolygiad hwn yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol (AGS) a rhaid ei gyhoeddi fel rhan o Ddatganiad Cyfrifon Blynyddol 2023/24 y Cyngor. Byddai canlyniadau'r DLIB hefyd yn llywio hunanasesiad blynyddol y Cyngor ar ei drefniadau perfformiad a'i gynnydd wrth gyflawni Amcanion Lles Cynllun Corfforaethol y Cyngor yn unol â Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.
- 6.2 Bu'r Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol yn myfyrio ar ddatganiad y llynedd, wedi derbyn adborth o'r blynyddoedd blaenorol, ac yn edrych ar y camau gweithredu yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod. O ganlyniad i hyn, roedd tri deg dau o gamau gweithredu a fyddai'n cael eu monitro a'u hadrodd i'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn.

Sylwadau Aelodau'r Pwyllgor:

- 6.3 Nododd Dr Barry fod y cryfderau wedi'u nodi ond ni restrwyd unrhyw wendidau, a oedd yn ei gwneud hi'n anodd i'r darlennydd weld lle seiliwyd y dystiolaeth yn erbyn y gweithredoedd. Roedd Dr Barry hefyd o'r farn bod angen i'r adroddiad fod yn glir sut roedd y camau gweithredu yn cefnogi'r egwyddorion a'r is-egwyddorion yn uniongyrchol. O dan 'C' ar dudalen 158 - Diffinio canlyniadau, gofynnodd Dr Barry beth oedd yr adborth o'r adolygiadau heriol ac a fyddai'r wybodaeth hon yn dod i'r Pwyllgor. Dywedodd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol y byddai'r wybodaeth hon yn berthnasol i'r Pwyllgorau Craffu Perfformiad priodol.

- 6.4 Cyfeiriodd Dr Barry at y tabl ar dudalen 178 ac ni chafodd ei sicrhau gan yr ymadrodd 'cyflawniadau gorau ar gyfer canlyniadau a fwriadwyd'. Dywedodd y Rheolwr Perfformiad a Rhaglen mai dyma'r egwyddorion a osodwyd gan y *Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth* (CIPFA).
- 6.5 Cyfeiriodd Dr Barry at dudalen 179 o dan Egwyddor E 'Datblygu capasiti'r endid...' ac yn teimlo nad oedd sicrwydd i'r Pwyllgor o ran y camau gweithredu a'r canlyniadau o'r rhesymoli asedau. Dywedodd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol y byddai'r cynllun rhesymoli asedau yn cael ei ystyried gan y Pwyllgor Craffu Perfformiad, Lle a Chorfforaethol.
- 6.6 Teimlai'r Cadeirydd fod y Pwyllgor eisiau sicrwydd pellach bod y wybodaeth hon wedi'i hystyried a gofynnodd am eglurder pellach ar y llywodraethu ehangach sy'n cefnogi hyn. Awgrymodd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol y gellid mewnosod y dolenni i'r Pwyllgorau Craffu perfformiad perthnasol yn yr adroddiad i roi eglurder i'r Pwyllgor ar yr eitemau y tu allan i gwmpas y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.
- 6.7 Nododd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol hefyd y sylw ynghylch nodi gwendidau ac awgrymodd y gellid mynd i'r afael â hyn drwy gynnwys beth oedd y gwendid a nodwyd, a'r camau sy'n gysylltiedig ag ef, a byddai'r Cyfarwyddwr Strategol yn trafod gyda'r Rheolwr Perfformiad a Rhaglen sut i ddarparu'r wybodaeth hon.
- 6.8 Cytunodd y Cadeirydd â'r dull hwn gan y byddai'n rhoi cyd-destun llywodraethu ehangach i'r Pwyllgor fel y gallent wneud argymhelliad gwybodus ar y Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- 6.9 Soniodd y Cynghorydd M Howells fod rhai materion yn yr adroddiad wedi mynd i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad, Lle a Chorfforaeth, dan gadeiryddiaeth y Cynghorydd M Howells. Cyfeiriodd y Cynghorydd M Howells at wiriadau rheolaidd ar gyfer yr holl staff lle nad oedd y Cyngor yn cyrraedd eu targedau ym mhob gwasanaeth ac yn teimlo y dylid gweithredu i wella hyn. Hefyd, er bod y Pwyllgor wedi cael sicrwydd bod y Bwrdd Rhesymoli Asedau wedi cwrdd, nid oedd unrhyw allbwn ar yr hyn a drafodwyd ar gael eto. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol y byddai rhai o'r materion hyn yn cael sylw yn y Cynlluniau Gwasanaeth priodol. Aeth y Cynllun Rheoli Asedau Strategol drwy'r Pwyllgor Craffu Perfformiad hefyd.
- 6.10 Roedd y Cynghorydd Reynolds yn pryderu bod y Pwyllgor yn crwydro i gylch gwaith y Pwyllgorau Craffu Perfformiad, ac roedd hwn yn dyblygu gwaith diangen. Cefnogodd y Cynghorydd Reynolds awgrym y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforedig yn llawn y gellid ymgorffori dolenni i Bwyllgorau Craffu Perfformiad perthnasol yn yr adroddiad ar gyfer gwybodaeth a chyd-destun, ond byddai'n pryderu pe bai'r Pwyllgor yn ail-graffu ar faterion yr ymdriniwyd â hwy eisoes.
- 6.11 Cytunodd y Cadeirydd nad oedd aelodau cyfetholedig yn aelodau o'r Cyngor a chyn belled â bod y Cyngor yn mynd i'r afael â materion drwy'r broses gywir ac yn unol â'r gofynion cyfreithiol, yna roedd hynny'n dderbyniol. Fodd bynnag, roedd yr aelodau cyfetholedig eisiau sicrwydd bod yr holl bryderon a godwyd yn mynd drwy'r broses gywir. Cytunodd y Cadeirydd mai cysylltiadau â Phwyllgorau Craffu Perfformiad oedd y ffordd ymlaen.
- 6.12 Cyfeiriodd Mr Reed at dudalen 173, ymgysylltu ag unigolion, roedd y Gwasanaethau Democraataidd yn cefnogi dau gylch cyfarfod ward y flwyddyn a gofynnodd i'r Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol a oedd hyn yn golygu eu bod yn cefnogi 102 o gyfarfodydd y flwyddyn. Eglurodd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol fod cynnig i gefnogi dau gylch cyfarfod y flwyddyn ar gyfer pob un o'r 21 ward.

- 6.13 Cyfeiriodd Mr Reed at dudalen 174 gan ofyn faint o ddigwyddiadau costau byw a faint o grwpiau gwirfoddoli cymunedol oedd yno, gan ei fod yn teimlo bod llawer ac y byddai ychwanegu'r ffigyrau yn cryfhau'r adroddiad. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol y byddai'r wybodaeth ychwanegol hon yn cael ei hychwanegu.
- 6.14 Diolchodd y Cadeirydd i'r Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol am yr adroddiad, a ddiolchodd yn ei dro i'r Rheolwr Perfformiad a Rhaglen a'r tîm am eu mewnbwn.

Penderfyniad:

- 6.15 I'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu ac adrodd ar y Datganiad Llywodraethu Blynyddol cyn iddo gael ei gynnwys yn Natganiad Cyfrifon y Cyngor a'r Adroddiad Llesiant a Hunanasesiad blynyddol.
- 6.16 Byddai sylwadau a dderbyniwyd erbyn 31 Awst yn cael eu codi cyn cyfarfod mis Medi.
- 6.17 Hefyd, gwnaeth y Pwyllgor nifer o argymhellion ar gyfer rhagor o wybodaeth i gryfhau'r adroddiad:
- Ychwanegir dolenni i Agendâu Pwyllgorau at y Datganiad i egluro lle ystyriwyd adroddiadau, er enghraifft, y Cynllun Rhesymoli Asedau a ystyriwyd gan y Pwyllgor Craffu Perfformiad.
 - Darparu gwybodaeth ychwanegol am wendidau yn yr adroddiad.
 - Rhoi mwy o eglurder ar sut y gwnaeth y camau gweithredu gefnogi'r egwyddorion a'r is-egwyddorion yn uniongyrchol.
 - Darparu ffigurau ar nifer y digwyddiadau costau byw a gynhaliwyd a faint o grwpiau gwirfoddoli cymunedol oedd yno.

7 Adroddiadau a Gyhoeddwyd gan Archwilio Cymru a Chyrff Rheoleiddio (Rhagfyr 2023 i Mehefin 2024)

- 7.1 Cyflwynodd y Rheolwr Trawsnewid a Chudd-wybodaeth yr adroddiad uchod, gan dynnu sylw at y ffaith bod gofyn i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio o dan ei gylch gorchwyl dderbyn ac ystyried adroddiadau arolygu gan reoleiddwyr ac arolygwyr allanol, i wneud argymhellion a, lle bo angen, monitro gweithrediad a chydymffurfiaeth â chynlluniau gweithredu y cytunwyd arnynt.
- 7.2 Ychwanegodd y Rheolwr Perfformiad a Rhaglen fod tri rheoleiddiwr allanol: Archwilio Cymru, Arolygiaeth Gofal Cymru, ac Estyn. Roedd pob corff yn gyfrifol am roi sicrwydd bod y Cyngor yn cyflawni ei ddyletswyddau statudol ac yn rhoi gwerth i'r cyhoedd.
- 7.3 Roedd yr adroddiad hwn yn ymdrin â'r adroddiadau / arolygiadau rheoliadol a gwblhawyd gan bob corff rhwng mis Rhagfyr 2023 a mis Mehefin 2024 gan gynnwys crynodeb o ymateb y Cyngor, lle bo'n berthnasol, ac unrhyw gamau ychwanegol y mae'r Cyngor yn eu cymryd i ymateb i'r argymhellion. Ychwanegodd hefyd fod adroddiad gan Arolygiaeth Prawf Ei Fawrhydi hefyd wedi'i gynnwys yn yr adroddiad ac y byddai unrhyw gwestiynau manwl yn cael eu bwydo'n ôl i swyddogion perthnasol.

Sylwadau Aelodau'r Pwyllgor:

- 7.4 Cyfeiriodd Dr Barry at dudalen 213 lle soniodd nad oedd deg aelod etholedig yn cwblhau hyfforddiant seiberddiogelwch. Eglurodd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol fod yr holl aelodau a staff ac aelodau etholedig wedi ymgymryd â'r hyfforddiant hwn fel rhan o'u cyfnod sefydlu a chyfeiriodd yr adroddiad at hyfforddiant gloywi. Roedd lefel y risg yn is i aelodau etholedig nag yr oedd ar gyfer staff oherwydd

eu mynediad. Ychwanegodd y Rheolwr Trawsnewid a Chudd-wybodaeth fod hyfforddiant dilynol rheolaidd ar gyfer aelodau etholedig yn cael ei gynnal.

7.5 Gofynnodd Dr Barry hefyd am wybodaeth fwy penodol ar y tabl argymhelliad mewn perthynas â'r Adolygiad Strategaeth Ddigidol ar dudalennau 208-210. Nodwyd hyn gan y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol.

7.6 Cyfeiriodd Dr Barry at dudalen 223 a thudalen 230 a holodd a oedd y diweddariad gweithredu yn mynd i'r afael yn llawn ag argymhellion ESTYN. Teimlai Dr Barry fod angen i'r adroddiad fod yn glir ynghylch sut roedd yn ymwneud â'r argymhellion. Byddai hyn yn cael ei roi yn ôl i'r Gwasanaethau Addysg.

7.7 Cyfeiriodd y Cadeirydd at dudalen 207, argymhelliad pump, Trefniadau Llywodraethu a Phrotocol y Pwyllgor Cynllunio. Roedd y Cadeirydd yn dymuno gwybod a allai'r Pwyllgor weld y protocol yn cael ei nodi o dan y camau gweithredu cyn iddo gael ei gyhoeddi. Dywedodd y Pennaeth Adfywio a Datblygu Economaidd y byddai'r tîm yn ymgynghori â'r Pwyllgor Cynllunio yn gyntaf, a byddai'r drafft hwn yn mynd i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad perthnasol yn y lle cyntaf, fodd bynnag, gellid rhannu hyn wedyn gyda'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

7.8 Cyfeiriodd Mr Reed at dudalen 210, argymhelliad tri, 'dylid nodi bod pob awdurdod lleol wedi derbyn yr un argymhelliad gan Archwilio Cymru'. Roedd hyn yn bwysig i'w nodi ac yn rhoi ymdeimlad da o gyd-destun.

Penderfyniad:

7.9 Gofynnwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried cynnwys yr adroddiad hwn o'r gweithgaredd Rheoleiddio a gwblhawyd.

7.10 Argymhellion y Pwyllgor ar yr adroddiad:

- Darparu gwybodaeth fwy penodol mewn perthynas â'r Adolygiad Strategaeth Ddigidol ar dudalennau 208-210.
- Rhoi adborth i'r Gwasanaethau Addysg ynghylch tudalen 223 a thudalen 230 i roi mwy o eglurder ar sut mae'r diweddariad gweithredu yn ymwneud ag argymhellion Estyn ac yn mynd i'r afael â nhw.

8 Cynllun Archwilio Manwl 2024

8.1 Cyflwynodd H Goddard, Archwilio Cymru'r Cynllun Archwilio Manwl i'r Pwyllgor. Roedd yn ofynnol i Archwilio Cymru gyhoeddi adroddiad ar ddatganiadau ariannol Cyngor Dinas Casnewydd a datganiadau ariannol Grŵp (yn ymgorffori Newport Transport Ltd) a oedd yn cynnwys barn ar eu 'gwirionedd a'u tegwch' a'r paratoad priodol yn unol â gofynion cyfrifyddu.

8.2 Amlinellodd H Goddard risg y datganiadau ariannol sylweddol y cyfeirir atynt ar dudalen 267, a'r meysydd ffocws eraill, tudalen 268.

8.3 Aeth B Hopkins, Archwilio Cymru drwy'r dyddiadau allweddol ar gyfer allbynnau wedi'u cynllunio ar gyfer y Pwyllgor. Byddai Archwilio Cymru yn siarad â gwahanol swyddogion i'w hysbysu am unrhyw gynllunio yn y dyfodol ac unrhyw adborth ar unwaith. Roedd y gwaith lleol eleni yn cynnwys gwasanaethau iechyd amgylcheddol. Roedd cwmpas y gwaith hwn yn hyblyg, felly, pe bai darn o waith yn seiliedig ar risg yn fwy uniongyrchol, yna byddai hyn yn cael ei flaenoriaethu. Fodd bynnag, byddai Archwilio Cymru yn cysylltu â'r Cyngor pe bai hynny'n digwydd.

8.4 Atgoffodd H Goddard hefyd y Pwyllgor am yr hawliadau a ffurflenni grant ardystiedig Archwilio Cymru, budd-daliadau tai, pensiynau athrawon, hawliadau ardrethi annomestig

a throsglwyddiadau arian, yn ogystal â swyddogaethau archwilio statudol yr oedd gofyn iddynt eu cyflawni.

- 8.5 Amlinellodd tudalen 273 y ffioedd arfaethedig ac roedd cynnydd o 6.4% yn seiliedig ar yr amcangyfrif o alldro ond yn amodol ar newid.
- 8.6 Byddai unrhyw waith archwilio ychwanegol yn cael ei godi gyda swyddogion a'i gyflwyno i'r Pwyllgor.

Sylwadau Aelodau'r Pwyllgor:

- 8.7 Cyfeiriodd y Cadeirydd at unrhyw adroddiadau thematig na fyddent efallai'n cael eu cyflwyno ar gyfer Casnewydd. Dywedodd B Hopkins, Archwilio Cymru bod mater capasiti a bod yn rhaid i Archwilio Cymru ddarparu ar gyfer gwaith arall. Amlinellwyd hyn mewn copi o'r llythyr gan yr Archwilydd Cyffredinol.
- 8.8 Gyda hyn mewn golwg, roedd y Cadeirydd o'r farn y gallai'r ffioedd gael eu lleihau. Fel y soniwyd eisoes, byddai'r llythyr yn amlinellu y byddai posibilrwydd o ad-daliad.
- 8.9 Cyfeiriodd y Cadeirydd hefyd at yr holiadur a roddwyd i gynrychiolwyr Cyngor Dinas Casnewydd a oedd yn eistedd ar y Gwasanaeth Tân ac Achub. Roedd angen ystyried hyn ymhellach gan fod y sefydliadau yn talu am y gwasanaeth o dan ardoll. Teimlai'r Cadeirydd y gallai barn y Cyngor fel sefydliad fod yn wahanol i farn unigolion a benodwyd i'r Bwrdd, ac roedd angen ystyried hyn. Dywedodd B Hopkins, Archwilio Cymru bod pob aelod a chyn-aelod wedi cael arolwg i'w gwblhau i ddarparu eu persbectif. Ni wnaeth Archwilio Cymru gynnwys y model ariannol fel rhan o gwmpas yr adolygiad hwn.
- 8.10 Teimlai'r Cadeirydd fod hyn yn ddiffygiol a'i fod yn fater Cyngor ehangach a bod angen defnyddio dull adborth sefydliadol. Nid oedd y Cyfarwyddwr Strategol, Trawsnewid a Chorfforaethol wedi gweld cwmpas yr archwiliad ac felly ni allai roi barn. Gofynnodd y Cyfarwyddwr Strategol a allai Archwilio Cymru ddarparu rhagor o wybodaeth. Dywedodd B Hopkins, Archwilio Cymru fod yr adolygiad ar y trefniadau llywodraethu a pha mor effeithiol oedden nhw ac felly yn adolygiad penodol. Byddai sylwadau gan y Pwyllgor yn cael eu cymryd i'r tîm a allai rannu'r cwmpas.
- 8.11 Gofynnodd y Cadeirydd beth oedd yr uwch wasanaeth cyhoeddus mewn perthynas â'r adolygiad thematig.
- 8.12 Rhoddodd Archwilio Cymru ymateb ar 4 Mehefin drwy e-bost; fodd bynnag, roedd yn dal i fod yn y camau cwmpasu.

Penderfyniad:

- 8.13 Nododd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'r Cynllun Archwilio manwl ar gyfer 2024.

9 Rhaglen Waith

- 9.1 Diben blaenraglen waith yw helpu i sicrhau bod yr Aelodau Pwyllgor yn drefnus ac yn canolbwyntio ar gynnal ymholiadau drwy swyddogaeth y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r rhaglen waith gyfredol i'r Pwyllgor er gwybodaeth ac yn manylu ar yr eitemau sydd i'w hystyried yn nau gyfarfod nesaf y Pwyllgor.

Sylwadau Aelodau'r Pwyllgor:

- 9.2 Cyfeiriodd Mr Reed at nifer y galwadau mewn perthynas â 10.7. Cadarnhawyd y byddai'r rhain yn dod i Bwyllgor mis Medi.

Penderfyniadau:

9.3 Gofynnwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gymeradwyo'r amserlen arfaethedig ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol, cadarnhau'r rhestr o bobl yr hoffai eu gwahodd ar gyfer pob eitem, a nodi a oes angen unrhyw wybodaeth neu ymchwil ychwanegol.

10 Dyddiad y Cyfarfod Nesaf

10.1 Bydd y cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal ar 26 Medi 2024. Nodwyd bod y Cynghorydd Jordan wedi anfon ei ymddiheuriadau ar gyfer mis Medi.

Daeth y cyfarfod I ben am